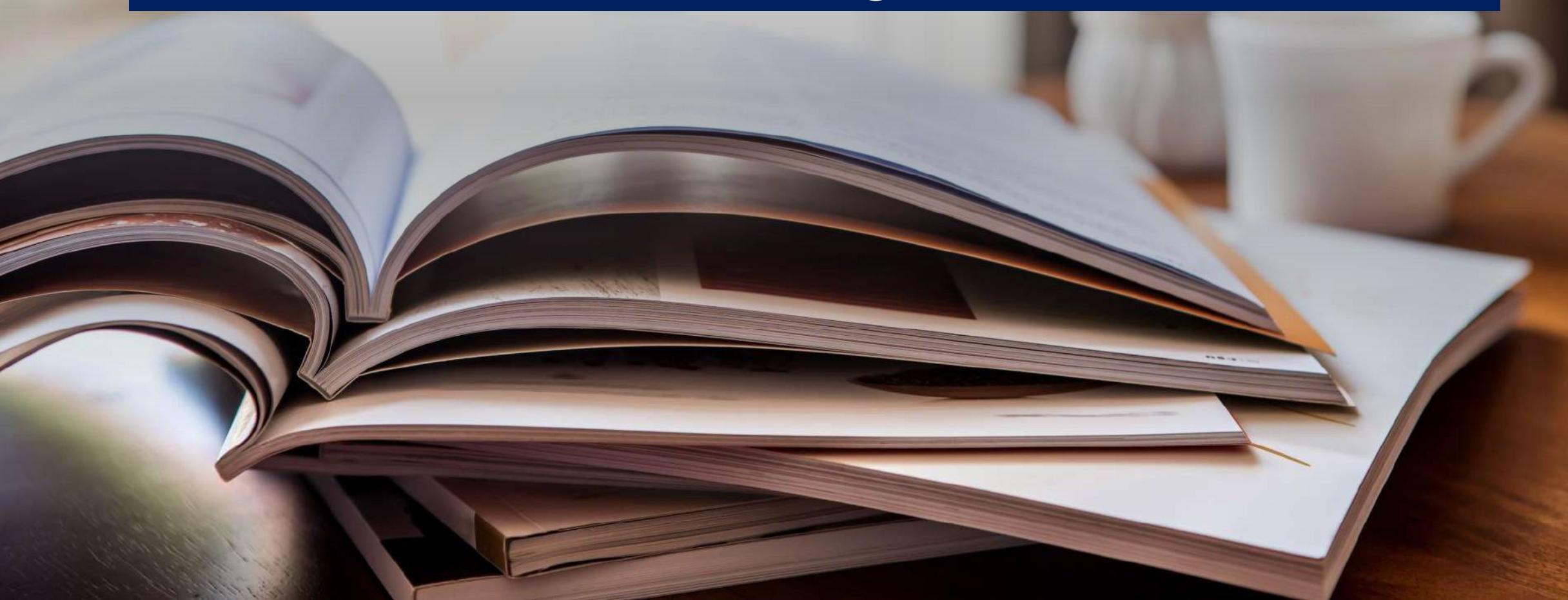

ZANIMLJIVOSTI IZ ČASOPISA S POLICA KNJIŽNICE

Nastanak brojčanog izraza milijun povezuje se s Markom Emiliom Polom. U „pretjeranim“ priповijedanjima-opisima dalekih zemalja često je koristio velike brojčane oznake poput „tisuću tisuća“ (tisuća je u to vrijeme bio najveći poznati broj). Mlečani su taj izraz zamijenili novom riječju – emilioni (prema njegovom drugom imenu Emilio) – iz čega je „rođen“ novi broj.

2.

BANANA

Naraste i do 12 metara. Tada odmah proizvodi plodove (minijature zelene banane). Nakon nekog vremena nastane grozd težak više od 10 kg s desecima banana.

Kad ste jeli banane sigurno ste primijetili sitne crne točkice. Pomislili ste da su to sjemenke, no nisu. To su ostaci cvjetova! To je i razlog što iz ploda banane neće izrasti nova biljka. Nakon što banana sazre, stabljika se posuši i odumre.

3.

LOPOČ

(Nymphaea)

Biljka koja uspijeva u ribnjacima, barama, jezerima, mirnim riječnim rukavcima.
Bijeli lopoč slovi za najljepšega.

Postoje crveni lopoči (Afrika), modri (sjeverna Afrika), plavi (Australija), žuti (Afrika). Cvjetaju od lipnja do rujna, a cvijet živi od tri do pet dana. Razmnožavaju se samooprašivanjem, a oprašuju ih i kukci.

Stari su Egipćani veoma cijenili
lopoče. Nazivali su ih lotosi.
Smatrani su svetom biljkom i
simbolom ljepote, ljubavi,
čistoće... Najpoznatiji su bili
bijeli egipatski lopoč i plavi
lotos koje su slikali na stijenama
egipatskih hramova prije 4000
godina. Čak i latinski naziv
Nymphaea dolazi od
starogrčkih vila nimfi, koje su se
okupljale u vodama u kojima
rastu lopoči.

- Cvjetovi bijelog egipatskog lopoča otvaraju se u ponoć. Otvoreni su od 16 sati do 10 sati ujutro!
- U Africi i Aziji korijenje i sjemenke lopoča koristi se u ljekovite svrhe.

4.

JAJA
i što s njima za Uskrs

Bojanje jaja

- U kulturama Grka, Rimljana, Kineza, Egipćana, starih Slavena i Perzijanaca jaje je simbol svemira i vječnog ciklusa prirode.
- Paganska plemena = jaja su žarke i intenzivne boje, što je simbol Sunca i dolazak proljeća.
- Germanska plemena = jaja su simbol ponovnog rođenja zemlje (svakog bi proljeća zakopali nekoliko jaja ispod kuće kako bi odagnali zlo i osigurali dobru žetvu).

Prvi pisani dokumenti o ukrašavanju jaja potječu iz srednjovjekovne Engleske, s dvora kralja Edwarda I. Edward je očito silno volio jaja. Godine 1290. platio je hrpu novca da mu umjetnici zlatnim listićima optoče 450 jaja, koja je te godine poklonio prijateljima za Uskrs. Ne zna se koliko je njih zlatne listiće skinulo a jaja pojelo.

Kolumbovo jaje

Ovo se jaje ubraja među najpametnija povijesna jaja. Pripadalo je Kristoforu Kolumbu. Zapravo je pripadalo portugalskoj kraljici koja mu ga je poklonila ili, prema drugoj verziji, servirala za večeru. Nezahvalni Kolumbo kucnuo je jaje o stol i postavio ga da samo stoji. Ovo je prava istina. Postoji i druga varijanta priče. Naime, Kolumbo je jednom portugalskoj kraljici rekao da jaje može samo stajati. Ona se dugo mučila oko problema i na kraju ga zamolila da joj pokaže kako. Kolumbo je onda kvrcnuo jaje o stol i tako učinio da ono odista može samo stajati. Kraljica je na to rekla da je stvar jednostavna, našto je Kolumbo odgovorio: „Sve je jednostavno kad ti netko pokaže kako!“ Otad izraz „Kolumbovo jaje“ znači otprilike „Lako ti je sad znati kad ti je netko rekao kako!“

Fabergeova jaja

Peter Carl Faberge bio je zlatar kojeg je ruski car Aleksandar 1883. angažirao da za caricu Mariju napravi najljepše jaje ikad viđeno. Faberge se malo zanio i napravio prilično količinu prekrasnih, ali nejestivih jaja! Dobar ih se broj i danas čuva u muzejima širom svijeta.

Prva Fabergeova jaja bila su zapravo jaja u jajetu. Vanjska im je oplata bila od platine, koja se otvarala i otkrivala manje, još finije izrađeno zlatno jaje u unutrašnjosti. Ovo se malo zlatno jaje također otvaralo, i u njemu je sjedila zlatna kokoš pred kojom je stajala minijaturna imitacija ruske carske krune. Fabergeovo jaje toliko je oduševilo cara i caricu da su ga odmah angažirali da izradi nekoliko uskršnjih jaja namijenjenih isključivo za carske potrebe. Aleksandrov nasljednik Nikolaj II. nastavio je ovaj običaj i tako je nastala velika Fabergeova kolekcija, čija je današnja vrijednost gotovo neprocjenjiva.

Pisanica

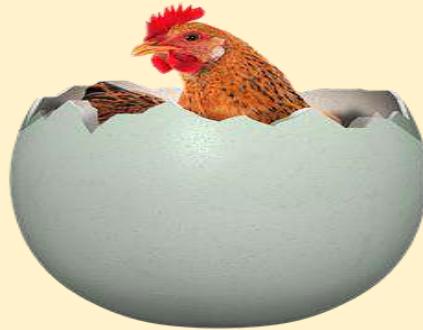
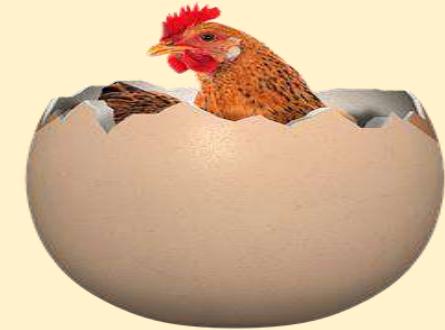
Izradu bojanih jaja stari su Slaveni donijeli iz svoje prapostojbine kada su u 6. i 7. stoljeću naseljavali područja istočne Europe. Danas hrvatska riječ pisanica označava većinu obojanih jaja, što je djelomično pogrešno. Pisanice zapravo predstavljaju posebnu tehniku u kojoj se pomoću boje i voska na ljuški kuhanog jajeta iscrtavaju različiti crteži i ispisuju poruke. Boja kojom se bojaju jaja ne smije utjecati na samu namirnicu. Pisanicu na Uskrs valja pojesti!

Što je bilo prije – kokoš ili jaje?

Stari Egipćani vjerovali su da je jaje postojalo prije stvaranja te je u sebi sadržavalo mnoge različite oblike života. Jedna egipatska legenda opisuje nastanak svijeta tako da je u jednom trenutku, zahvatom stvoritelja, iz oceana najprije izronilo brdo na kojem je bilo jaje. Jaje se malo pomalo otvorilo te su iz njega nastala živa bića.

O vjerovanju starih Grka svjedoči mit o božici Eurnomi. Ta je božica plesala na valovima kad se pojavila velika zmija koja ju je obujmila pa se božica pretvorila u golubicu i snijela jaje. Zmija se ovila oko jajeta dok se ono nije rastvorilo pa se iz njega razvio cijeli svijet. Zato su stari Grci po kućama vješali jaja jer su vjerovali da će im ona donijeti sreću.

U Kini je oduvijek običaj da se za Novu godinu jedu i daruju jaja. Tome je razlog vjerovanje da je cijeli svijet, prije nego se nebo odvojilo od zemlje, izgledao kako veliko kokošje jaje. Nakon 18 tisuća godina to se jaje otvorilo. Što je u njemu bilo kruto, palo je dolje i od toga je nastala zemlja, a što je bilo lako i prozračno, uzdiglo se i postalo je nebo.

Stari su Indijci pripovijedali da je uzrok svemu što postoji bilo zlatno jaje, blistavo poput sunca. To se jaje jednog dana rastvorilo na dva dijela-srebrni i zlatni. Od srebrnog dijela nastala je zemlja, a od zlatnog nebo.

5.

OSKAR I GRAMMY

OSKAR je godišnja nagrada američke Akademije za filmsku umjetnost i znanost, institucije osnovane 1927. godine, koja je u trenutku osnivanja imala 36 stalnih članova.

Jedan od članova Akademije skicirao je na salveti figuru viteza koji drži križarski mač s dvije oštice, a postavljen je na rolu filmske vrpce, čijih pet žbica označava predstavnike Akademijinih temeljnih grana (producente, redatelje, glumce, scenariste i tehničare).

Uvjeti za dobivanje OSKARA

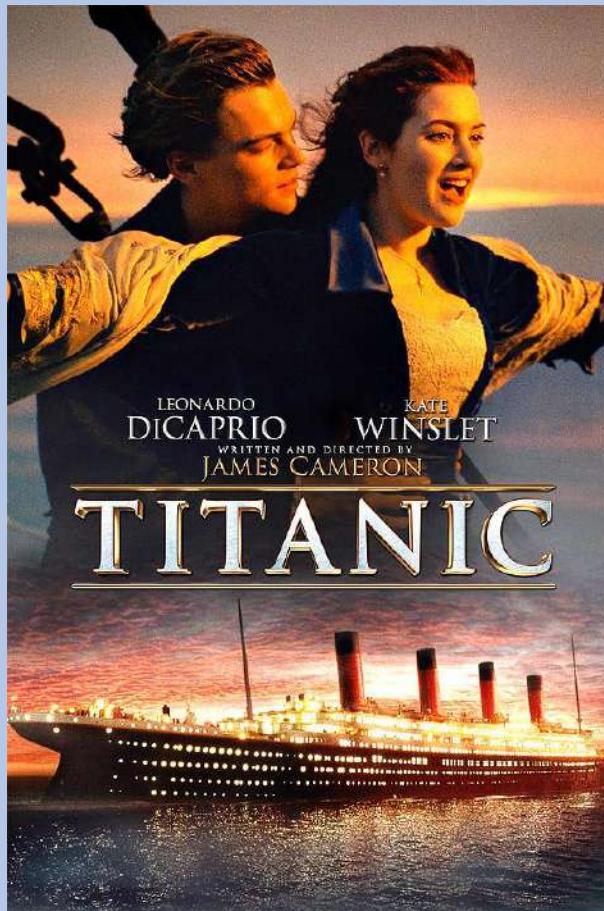
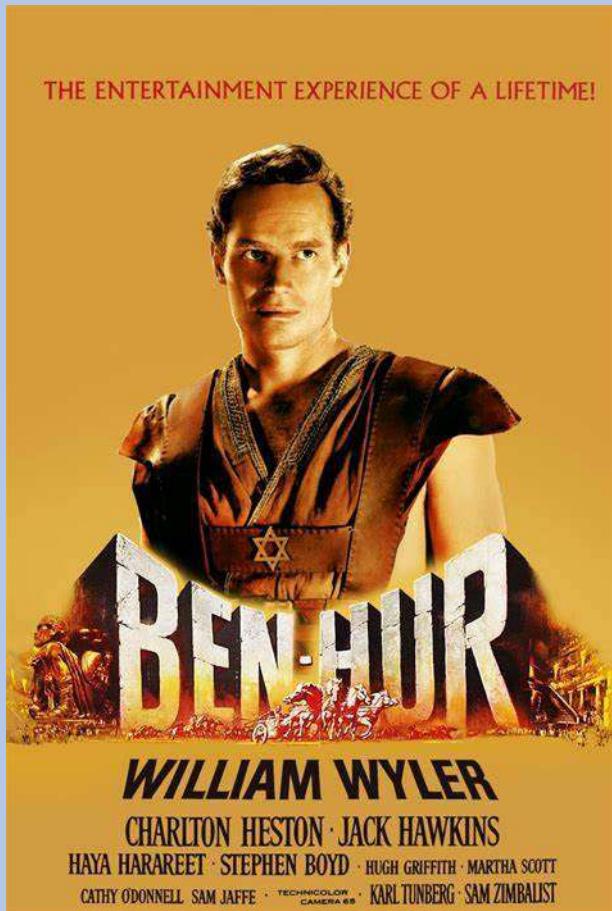
1. Najmanje tjedan dana film se mora prikazivati na području Los Angelesa (samo je Charles Chaplin primio Oskara 1972. godine, 20 godina nakon što su se njegova *Svjetla pozornice* počela prikazivati u Americi. Izuzetak su filmovi na neengleskim jezicima, kojima je dovoljna jedna projekcija bilo gdje u Americi.
2. Film se ne smije prije ceremonije pojaviti na televiziji.

Najčešće nagrađivani animirani filmovi su oni Walta Disneyja.

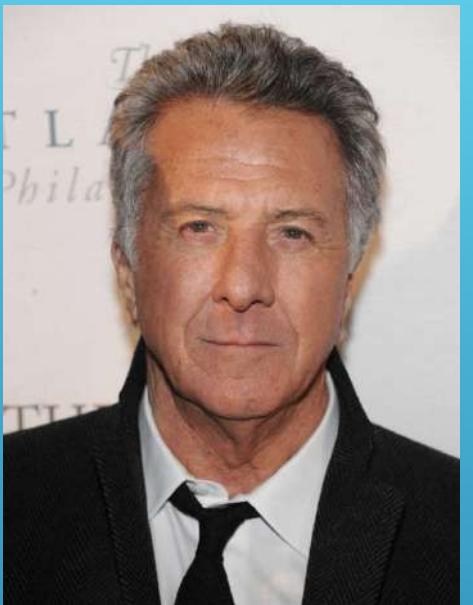
Tom Hanks jedan je od češće nominiranih glumaca, sa čak dva Oskara u karijeri.

Oskarovci

filmovi s 11 Oskara

Najnagrađivaniјi redatelj je John Ford,
dobjitnik četiri statue.

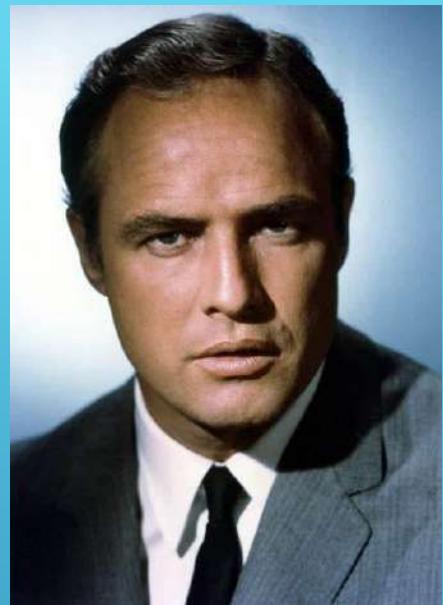
Dustin Hoffman

Frederic March

Gary Cooper

Marlon Brando

Tom Hanks

Spencer Tracy

Ovi glumci osvojili su po dva Oskara.

Tatum O'Neal
(Mjesec od papira)

Anna Paquin
(film *Piano*)

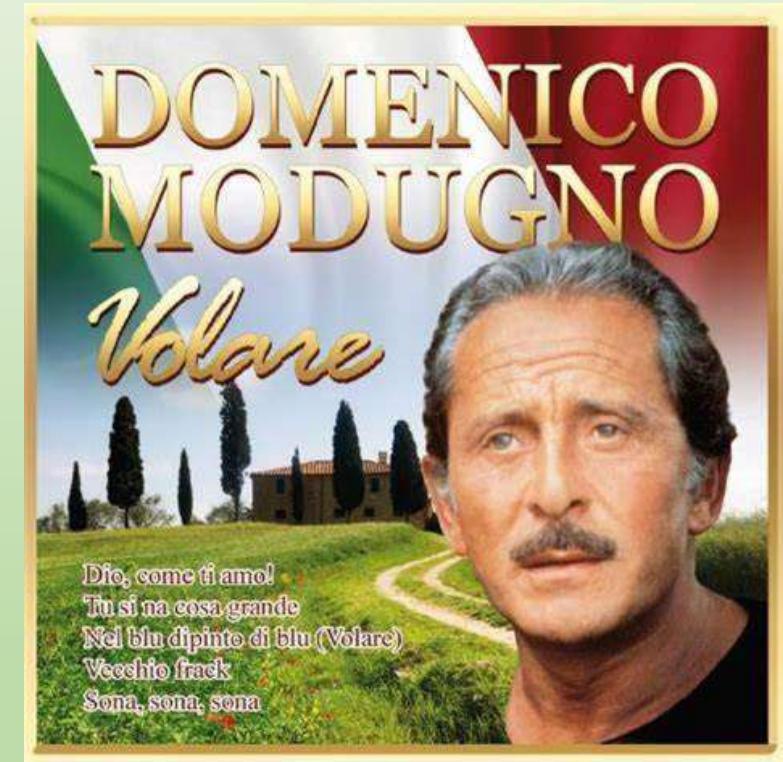
Elizabeth Taylor je
poznata Oskarovka.

Tatum i Anna bile su najmlađe dobitnice
Oskara. Imale su samo 11 godina.

Glazbena nagrada **GRAMMY** nastala je 1958. godine zato što su glazbeni producenti smatrali da nevjerljatan uspjeh *rock'n'rolla* ugrožava opstanak kvalitetnog *popa* na top listama. Stoga je cilj Grammyja bilo promicanje višeg standarda glazbenog ukusa.
Danas se Grammy dodjeljuje u svakoj vrsti glazbe (pop, rock, soul, hip-hop...).

Frank Sinatra među prvima je nominiran za Grammyja. Iako je u svojoj karijeri Sinatra bio često nagrađivan, prvi ikad dodijeljeni Grammy nije došao u njegove ruke.

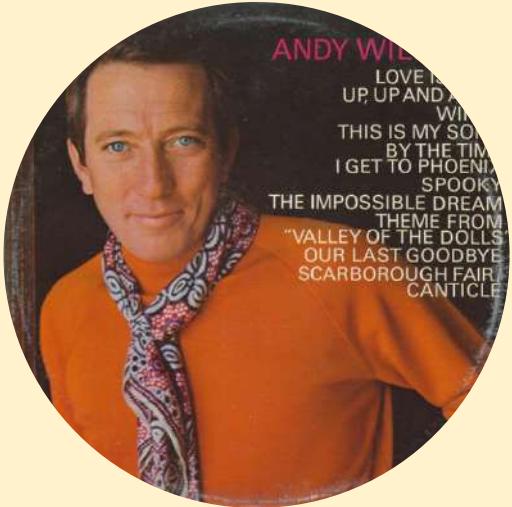

Sinatu je „potukao” Domenico Modugno s pjesmom *Volare*.

Beatlesi su bili prvi rock sastav čiji je album 1967. uvršten među nominirane za nagradu Grammy. Prvi Grammy za rock glazbu dobio je **Chubby Checker**.

Neki od najpopularnijih pjevača sredinom dvadesetih godina

Andy Williams

Perry Como

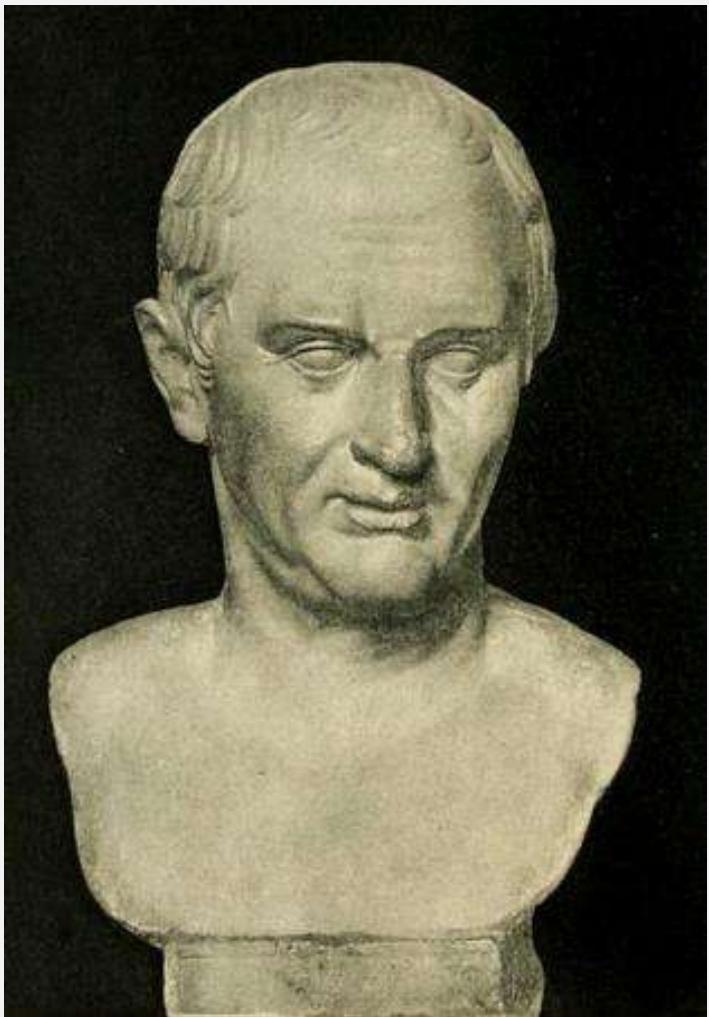

Keely Smith

Doris Day

SLAVNI GOVORNICI

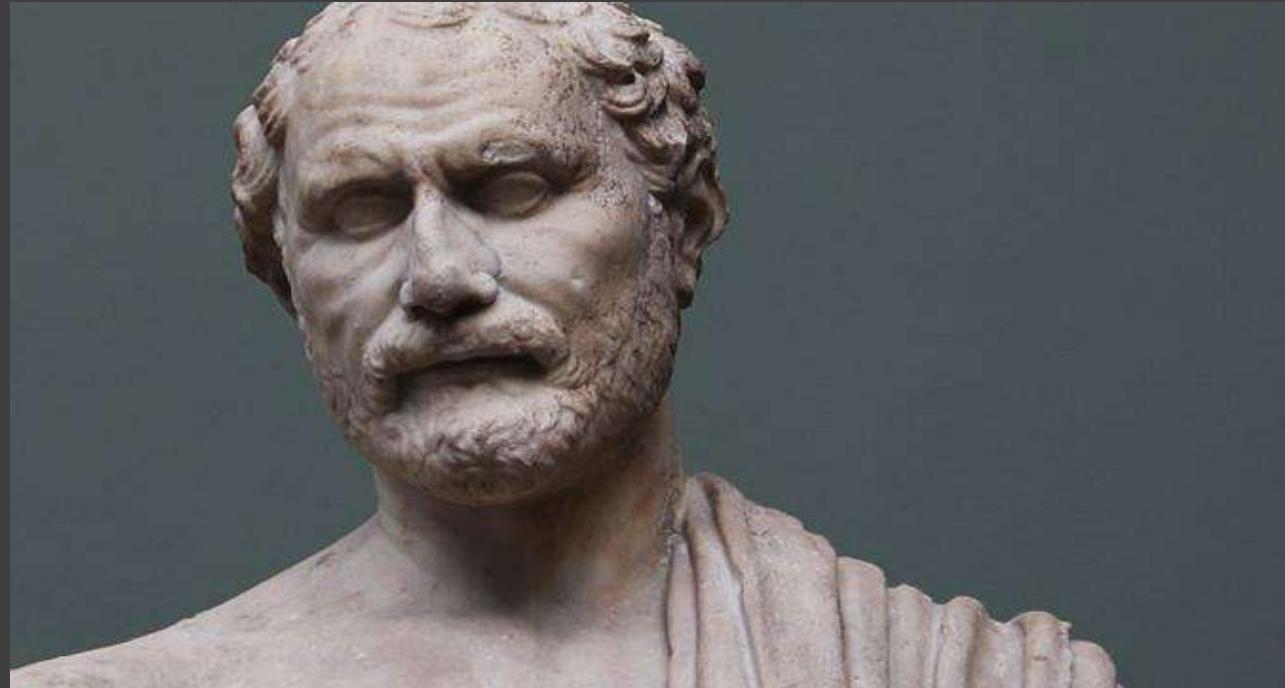
Marko Tulije Ciceron (106.pr.Kr. - 43.pr. Kr.)

- najslavniji govornik Starog Rima
- od mladih dana bavio se politikom
- stekao veliku popularnost otkrivši jednu urotu protiv Senata
- u građanskom ratu svrstao se uz Cezara, pa se tako dogodilo da je nakon Cezarova umorstva i on životom platio svoje bavljenje politikom
- za njim ostalo 58 govora te bogata zbirka pisama
- začetnik rimske umjetničke proze te utemeljitelj rimskog govorništva

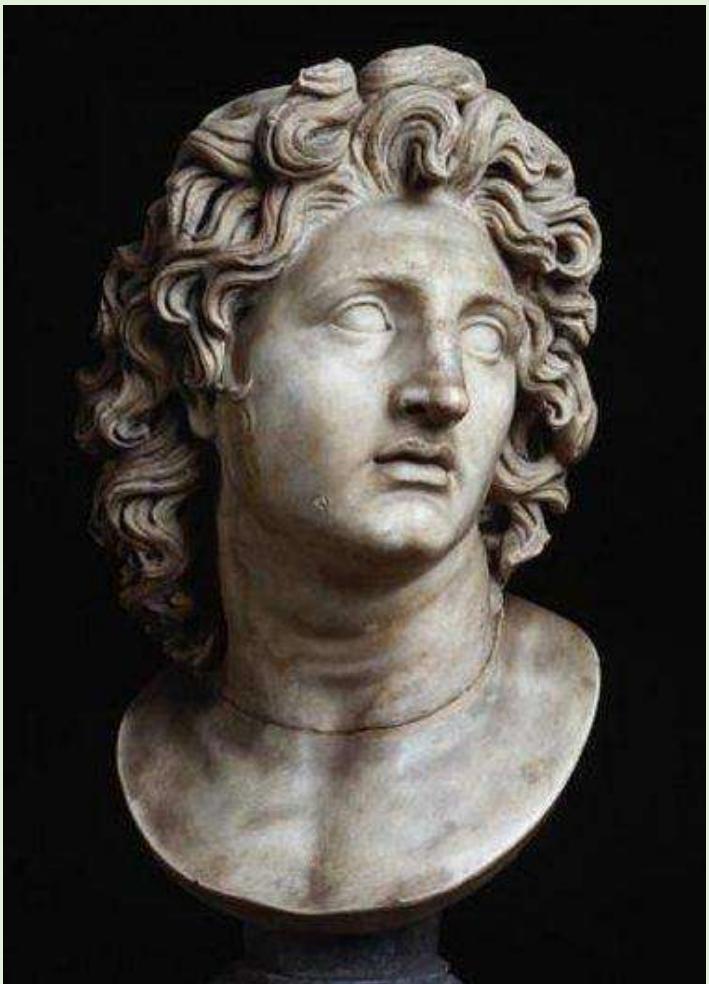
DEMOSTEN (384. – 322. pr. Kr.)

Najveći antički govornik. Ostao je bez oca kad mu je bilo sedam godina. Kao mladić bio je nježne tjelesne građe i nejaka glasa, a imao je i ozbiljnu govornu manu. Kako bi uvježbao pravilan izgovor, odlazio je na morsku obalu te govorio uz huku valova, s kamenčićima u ustima. Kažu da bi oko sebe u pijesak zabio mačeve da ne bi previše mahao rukama dok govorи. U svojim je govorima Grke upozoravao na opasnost od Filipa Makedonskog i njegovih osvajačkih pohoda. Otada se politički govorи protiv točno imenovanog protivnika nazivaju **filipikama**.

ALEKSANDAR MAKEDONSKI

makedonski kralj i vojskovođa (356. – 323. pr. Kr.)

1. Najveći vojskovođa Starog svijeta. Nevjerojatno samopouzdan, što prenosi i na svoje vojnike. Jednom su zgodom generali savjetovali Aleksandru da napadne neprijatelja noću. *Neću – odgovorio je – jer ja svoje pobjede ne kradem.*

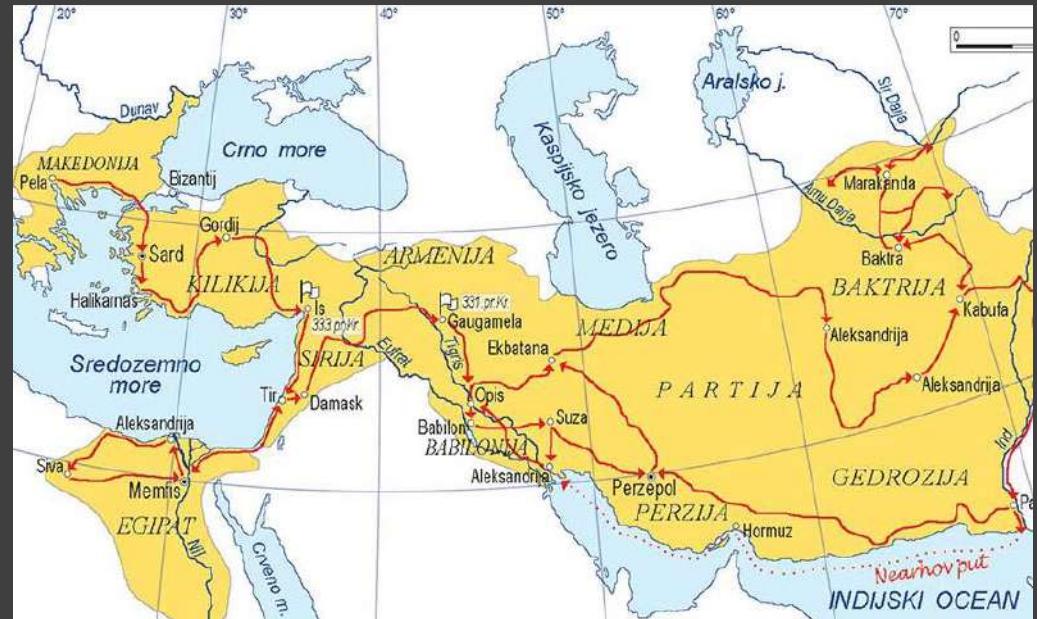
2. Jednom je zalutao u pustinji s devetoricom svojih vojnika. Činilo se da će svi pomrijeti od žeđi jer su potrošili zalihe vode, a sunce je nemilosrdno pripeklo, nigdje hлада. Odnekle je dojahao jedan požrtvovni vojnik noseći u šljemu vode. Vojnici odmah vodu ponudiše Aleksandru, ali on ne htjede uzeti. *Svi smo jednakо žedni – reče. Neka svatko iz šljema srkne po gutljaj, a šljem neka kruži među nama dok ga ne ispraznimo. Ali tvoj je život dragocjeniji od našeg – rekoše vojnici. Svaki je život jednakо dragocjen – odgovorio je. Ja ne bih bio to što jesam kada bih sam popio vodu i spasio samo svoj život. Ovako će, ravnopravno razdijeljena na sve nas, možda spasiti živote svih nas.*

3. Aleksandar Veliki bio je poznat po tome što je obilno nagrađivao svoje prijatelje. Jednom je poslao mnogo novca Ksenokratu koji je od toga uzeo samo mali dio. Ostatak je vratio Aleksandru uz objašnjenje da je novac njemu potrebniji jer on hrani više ljudi.

Sve je osvojio, ali...

U 13 godina, koliko je vladao, stvorio je carstvo od Makedonije do Indije. Učitelj mu je bio Aristotel, zahvaljujući kojemu je gajio ljubav prema mudrosti. Volio je razmišljati pa je prije smrti kazao: *Sve smo osvojili, a ne posjedujemo ništa.*

Za svoj grob izabrao je ovaj natpis: *Ovaj je grob dovoljan onome kojem cijeli svijet nije bio dovoljan.*

Oscar Wilde

(irska književnica, 1854.-1900.)

- rođen je u Dublinu, živio uglavnom u Londonu
- njegova majka željela je kćer, a ne sina pa je Oscara odgajala i pokatkad oblačila kao djevojčicu → u budućnosti sklonost prema muškarcima
- u školi se zanima za povijest, književnost i umjetnost, a nimalo za matematiku i tjelesni odgoj
- priču *Sretni kraljević* napisao za svoje sinove

- U mladosti se zaljubio u siromašnu ljepoticu (nije se željela udati za njega nego za Bramu Stokera, književnika koji je u literaturu uveo grofa Drakulu).
- Piše o novcu: *Kad sam bio mlad, vjerovao sam da je novac najvažnija stvar u životu. Sad kad sam ostario-to znam.*
- Oženio se s Constance Lloyd koja mu je u miraz donijela veliko bogatstvo → mnogo je trošio.
- Umro je u Parizu kao puki siromah, zaboravljen i prezren.
- Bio je sanjar i zaljubljenik u ljepotu – smatrao da se za umjetnost isplati živjeti.

Ljudi često ne razumiju genijalce pa ih proglašavaju luđacima. Tako se i Wilde jednom zatekao u društvu koje je zaključilo kako je genij isto što i luđak. Wilde se uvrijedio jer je osjetio da to ide na njegov račun. Poslije je raspravu završio riječima: *Možda je istina da je genij luđak, ali što je onda ovo jadno čovječanstvo; zar su svi idioti koji nisu luđaci? Ništa nije grijeh osim gluposti.*

Kad prelazimo granice drugih država, carinici nas najčešće pitaju imamo li što za prijaviti. To isto carinik je upitao i Wildea kada je ulazio u SAD. *Ništa, osim svoje genijalnosti*, odgovorio je Wilde. Taj je odgovor zadivio Amerikance, ali i ostali svijet.

SOLANE – riznice bijelog zlata

- SOL je u srednjem vijeku sredstvo plaćanja, zbog nje su vođeni i ratovi.
- Natrij klorid ili kuhinjska sol – podjela na rudnu i morsku sol.
- Rudna se iskopava iz rudnika soli (na mjestima gdje je nekoć bilo more, pa se njegovim povlačenjem nataložila sol), a morska se *rađa* u solanama – rudnicima bijelog zlata.

Slana je i ljudska krv te znoj.

Najstarija europska solana je u **Stonu**. Tu se sol bere još od Rimljana. Stonska sol je posebna, a kako nije osobito gorka, u nju se ne stavljuju nikakva dodatna sredstva za zgrušavanje. Sol najfinije čistoće ovdje se brala i u doba Dubrovačke Republike, kada je izgrađeno devet kristalizacijskih bazena, namijenjenih njenoj proizvodnji: *Frano, Nikola, Baltazar, Marija, Antun, Josip, Ivan, Petar i Pavao* njihova su imena. Samo je jedan bazen ostao neimenovan.

Stanovništvu Dubrovačke Republike sol je bila iznimno važna, a svjedoče to i „Odredbe o soli“ donesene 1272. godine u sklopu Statuta grada. One su propisivale način proizvodnje i trgovanja tom važnom namirnicom. Trgovina solju donosila je veću dobit od bilo koje druge namirnice na području Republike. Stoga je dubrovački knez osnovao Solni ured koji je morao paziti da se poštuju zakonske odredbe.

solane u Ninu i Pagu

Branje soli

Sol se može dobiti samo u plitkim i prostranim zaljevima, odvojenim od morskih gibanja, te od morske vode iznimne čistoće i slanoće. Uz pomoć vjetra i sunca morska se voda isparava u velikim i plitkim bazenima. Bazeni za kristalizaciju obično su pravilnog oblika i ravne podloge, kako bi skupljanje-branje bilo što jednostavnije. Solari lopatama beru sol krajem ljeta kada sol dosegne pravi stupanj kristalizacije. Ako je ljeto često kvarila kiša, berba će biti slabija jer se većina soli istopila u bazenu.

Biljni i životinjski svijet solane Nin

Iako se solane smatraju ekstremnim staništima, dom su nekolicine prilagodljivih životinjskih i biljnih vrsta. Malena riba obrvan inače živi u slatkim vodama, no čest je stanovnik solane Nin. Tu je i rak slaništar, ali i velik broj ptica: galebovi, patke, čaplje i neobična ptica dugih nogu i kljuna – čurlin. Solana u Ninu ima ornitološki park u kojem je zaštićena njena flora i fauna. U ninskoj solani sol se proizvodi kao u doba starih Rimljana – uz pomoć vjetra i sunca.

Paška solana

Paška solana je najveći proizvođač soli u Hrvatskoj. Ima tisućljetu povijest, a zbog visoke čistoće smatra se jednom od najboljih u Europi i svijetu. Paška sol sadrži 75 prijeko potrebnih minerala za ljudsko zdravlje. Nekoć su se za prijevoz soli koristili mali teretni brodovi- penice, dok se još uvijek koriste vagoneti (mali teretni vlakovi). U paškoj solani se u godini proizvede oko 30 tisuća tona soli, a još desetak tisuća tona u ostalim hrvatskim solanama. No to nije dovoljno za namirivanje potrebe hrvatskog stanovništva, pa se bijelo zlato uvozi iz Tunisa, Maroka i Alžira.

SVJETLUCAVO KAMENJE

GRANAT – može se naći u vodotocima, gdje ga otkrivaju isprane stijene. Prije brušenja, granat izgleda kao oblutak. Javlja se u crvenoj, crnoj i zelenoj nijansi. Neki su bezbojni. Zeleni su najrjeđi i vrlo su skupi. Vjerovalo se da on ima ljekovitu moć i da štiti od otrova, ranjavanja i ružnih snova.

AMETIST – u šupljinama kamenja, koje izvana izgleda kao ružni komad stijene. Kad se razbije, ukažu se sjajni, nebrušeni kristali ametista, čija se boja kreće od svjetloljubičaste do tamnopurpurne. Ametist je purpurni kvarc, inače čest mineral. Ljudima koji ga nose pomaže da ostanu krepki i da jasno misle, štiti ih od čarolija i donosi pobjedu u bitkama.

AKVAMARIN može biti tamnoplave (iz prirode) do plavozelene boje. Oblik je minerala berila. Vjerovalo se da štiti pomorce i njihove brodove; može izliječiti bolesti želuca, jetre, čeljusti i grla; djeluje kao protuotrov.

DIJAMANT nastaje duboko u unutrašnjosti zemlje, pod visokim tlakom i tijekom dugog vremena. Oni su ugljik u kristalnom obliku i najtvrdja su stvar koja prirodno postoji na zemlji. Mnogi su vjerovali da su dijamanti nastali udarima groma.

SMARAGD se katkad nađe u škriljevcu, sedimentnoj stijeni građenoj od vrlo sitnih zrnaca. Oni su, kao i akvamarin, oblik minerala berila. Boja im je svjetlozelena do tamnozelena. Ljudi su vjerovali da on odmara oči kada gledate kroz njega; sprečava pojavu epilepsije, zaustavlja krvarenje, lijeći vrućicu i proljev; ima moć proricanja budućnosti.

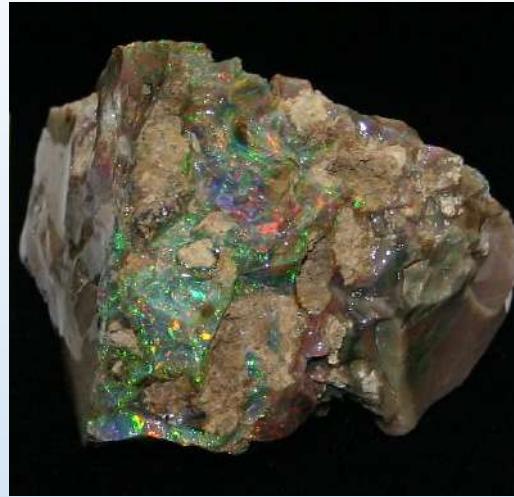

BISER je kamen koji proizvode ostrige i druge školjke. Ako zrno pjeska nađe put do unutrašnjosti ostrige, ona uljeza koji ju nadražuje obavlja slojevima sjajne tvari koju njezin organizam stvara godinama. Zrno se inkapsulira i nastaje biser. Nijedna dva bisera nisu posve jednaka. Prema legendi, imućne su Rimljanke uvečer prije spavanja stavljale bisere da ih ujutro, čim se probude, podsjete na to koliko su bogate.

RUBIN je oblik minerala korunda koji je proziran. On je zapravo korund crvene boje. Veliki dijamanti, smaragdi i safiri visoke kakvoće su rijetki, no rubini su najrjeđi od svih. Mnogi su vjerovali da rubini sadrže iskru života.; rubini svijetle iznutra i vladari i bogovi njima su se koristili za osvjetljavanje svojih domova (to je značilo i da se oni nisu mogli ukrasti jer bi svijetlili kroz odjeću kradljivca!). Pretpostavljalo se da rubini donose dobro zdravlje, zaustavljaju krvarenja, štite od zloće i nesreće.

PERIDOT je kristal minerala olivina. To je jedini dragi kamen nađen u meteoritima. Vjerovalo se da svijetli u mraku, da može odagnati tjeskobu, pomoći ljudima da bolje govore, da štiti od zla i uroka.

SAFIRI su bijedoplavi, neki blistavo plavi. Mogu biti i narančaste, zelene, žute i ružičaste boje. Ljudi su vjerovali da Zemlja leži na velikom plavom safiru i da oni nebu daju plavu boju. Safiri su pružali zaštitu putnicima i donosili mir i razboritost.

OPAL nastaje tijekom dugog vremena, tijekom kojeg vruća lava bogata mineralima utječe u pukotine stijena. Izdižu se male kuglaste tvorbe silicijeva dioksida i skrućuju tvoreći opal. Način na koji se svjetlo odbija od dioksida daje opalu obojeni sjaj. Vjerovalo se da donosi ljepotu, uspjeh i sreću; otklanja opasnost od zatajenja srca i bubrega te sprečava nesvjesticu; štiti od udara od groma.

TOPAZ se može naći u cijelom rasponu boja. Mnogi su zlatne boje; neki su ružičasti, zeleni ili bezbojni. Topaz je bio moćan amulet. Štitio je od nevolja drevne Egiptane koji su govorili da zlatni sjaj topaza dolazi od boga sunca Ra. Prema drugim legendama omogućuje čovjeku da jasno vidi, jača njegovu snagu i štiti od otrovane hrane i pića. Njime su liječili nesanicu i astmu te zaustavljali krvarenje.

TIRKIZ nastaje na mjestima gdje se mineralima bogata voda ulijeva u pukotine stijena. S vremenom preostanu samo minerali u obliku tirkiza. Bakar sadržan u njemu daje mu plavi ili zeleni sjaj. Neki su ljudi vjerovali da tirkiz daje ljubavnu privlačnost. Mnogi su Indijanci smatrali da on može donijeti željenu kišu, a u lov u im je davao sigurnost da neće promašiti plijen. Plavi tirkiz i danas simbolizira nebo, a zeleni Zemlju.

Područja iskapanja dragog kamenja

NAJVIŠE GRAĐEVINE SVIJETA

BURJ KHALIFA (prema šeiku), Dubai (Ujedinjeni Arapski Emirati), 2008.,
828 m, 160 katova

- U zgradi je smješteno 30 000 stanova, 9 hotela, trgovački centar, nekoliko bazena i mnogo drugih prostora.
- Visok kao tri Eiffelova tornja ili dva Empire State Buildinga!
- Ovdje se nalazi najbrži lift (64 km/h). Vidikovac se nalazi na 124. katu, a do njega treba samo jedna minuta.
- Vrh građevine može se vidjeti i s 95 kilometara udaljenosti.
- U finalnoj fazi izgradnje svaki je dan na zgradi radilo 12 tisuća radnika (to je otprilike jedan cijeli grad veličine Sinja ili Križevaca!).

TAIPEI 101, Tajvan - Taipei 2004., 101 kat, 509 m

- Drugi najveći neboder na svijetu.
- Na 88. katu ugrađena sferna čelična masa koja služi kao stabilizirajuća sila → prilikom jakih udara vjetra ili potresa, taj sustav omogućuje lagano njihanje cijele konstrukcije.
- Dizajn je velikim dijelom posuđen od drevne kineske arhitekture – temeljni motiv je oblik kineske pagode.
- Sretni broj 8, koji simbolizira procvat ili uspjeh, predstavljen je s osam jasno obrubljenih vanjskih sekcija zgrade.
- Na vrhu je 20-metarski šiljak, čiji je izgled inspiriran biljkom bambusom.

prigušivač protuteže koja teži više od 600 tona – nadoknađuje nestabilnost tijekom potresa i tajfuna

PETRONAS TWIN TOWERS, Malezija - Kuala Lumpur

1998., 88 katova, 452 m

- geometrijski oblici simboliziraju sve važne principe islama-jedinstvo, sklad, stabilnost i racionalnost
- dva nebodera povezana hodnikom
- katovi služe za uredske svrhe

SEARS TOWER, Chicago 1974.,
u američkoj saveznoj državi
Illinois, 110 katova, 442 m

- najviša je zgrada u gradu Chicago i cijelom SAD-u, ali je također najviša točka u Illinoisu
- toranj Willis godišnje udari munja 600-650 puta
- namjena je za uredske prostorije i komunikacije

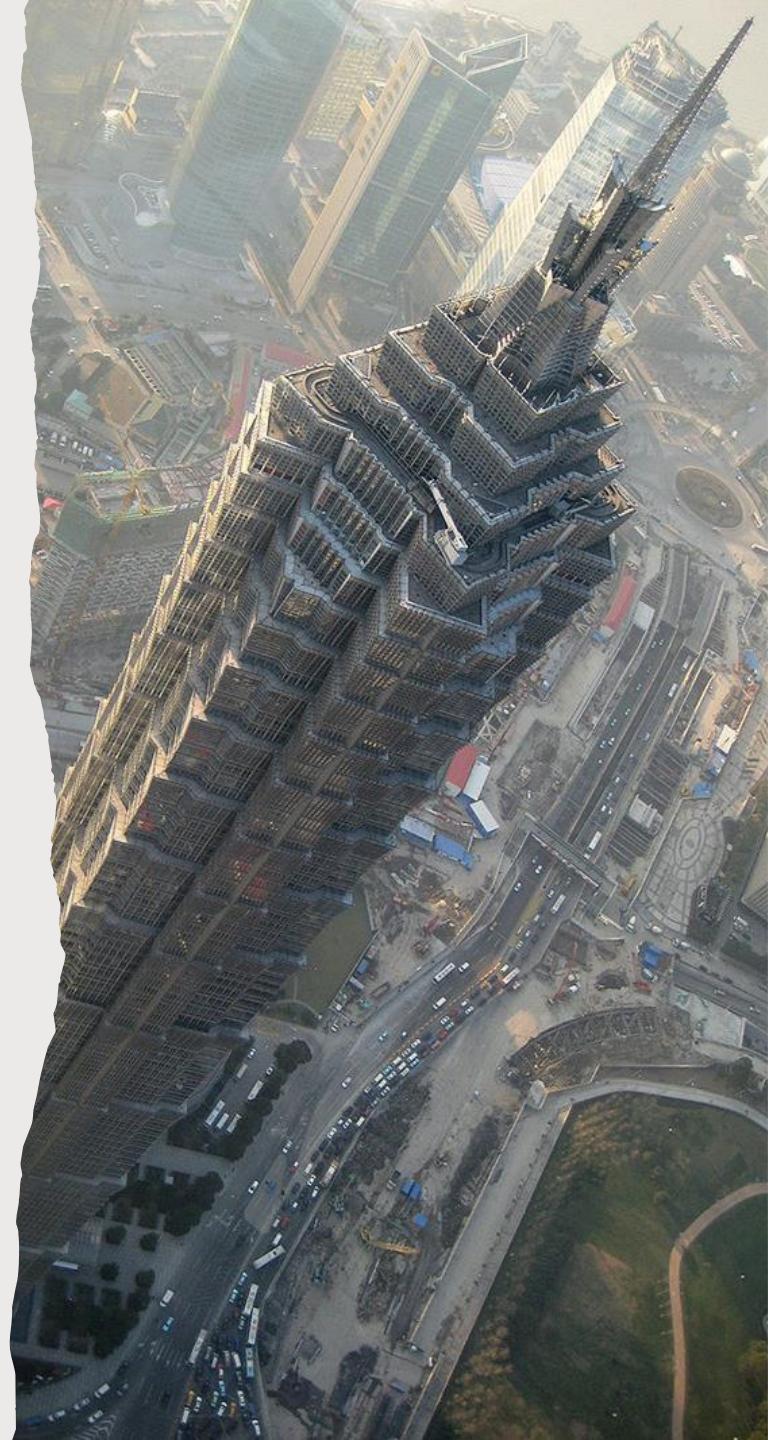

JIN MAO BUILDING, Kina - Šangaj

1999., 88 katova, 421 m

- Konstruirana je tako da može izdržati udar tajfuna do 200 km/h i potres jačine 7 stupnjeva prema Richterovoj ljestvici.
- Koristi se za razne namjene: uredski prostori, hotelski smještaj (Shanghai Grand Hyatt hotel, hotel sa 5 zvjezdica i 555 soba), vidikovac (platforma koja prima do 1000 ljudi, put dizalom do vrha traje 45 sekundi) te razne prodajne i ugostiteljske prostore, kao što su trgovine, barovi i slično. Za prijevoz putnika postavljeno je 61 dizalo.

TWO INTERNATIONAL FINANCE CENTRE, Hong Kong

2003., 88 katova, 414 m

- Zgrada ukupno ima 88 katova, a za prijevoz putnika koriste se 62 dizala.
- Preskočeni su katovi 14 i 24. Naime, ti brojevi izgovoreni na kineskom dovode do asocijacija na smrt, što su vlasnici očito odlučili zaobići.

CITIC PLAZA, Guangzhou, Kina

1996., 80 katova, 391 m

- uredski neboder
- njegova struktorna visina uključuje dvije antenske špice na vrhu
- dio je istoimenog kompleksa koji se također sastoji od dvije stambene zgrade na 38 katova

SHUN HING SQUARE, Shenzhen, Kina 1996.,
69 katova, 384 m

- poslovna zgrada
- Građena brzinom od četiri kata u devet dana. Glavni toranj sadrži uredski prostor, parkiralište i trgovачki arkadni kompleks s pet katova s četiri seta pokretnih stepenica, pet putničkih dizala i dva servisna. Na zadnjem katu (69. kat) nalazi se promatračnica.

EMPIRE STATE BUILDING, New York 1931., 102 kata, 381 m

- jedna od najslavnijih svjetskih građevina
- izgledom podsjeća na drevne egipatske i aztečke piramide
- zgrada je dobila ime po nadimku države New York
- zvjezdarnice su smještene na 86. i 102. katu
- Empire State Building *gostovao* je u filmu King Kong te u još 90 i više filmova
- njegov gornji toranj prvotno je bio zamišljen kao privezni jarbol za zračne brodove.

I JOŠ MNOGO DRUGIH GRAĐEVINA ...

NAJVEĆI SLAPOVI SVIJETA

Niagarini slapovi

- nastali za vrijeme ledenog doba
- Niagara = *voda koja grmi* (ime dali američki Indijanci iz plemena Irokez; prvotno ime bilo Onyakarra); granica između SAD-a i Kanade
- raščlanjuje se na kanadske (još se zovu Konjsko kopito – široki 670 m) i američke slapove (Rainbow falls – 326 m) → kanadska obala nudi bolji pogled
- Niagara nema svoje izvore ni pritoke = to je prirodni kanal između jezera Erie i Ontario
- vлага koja isparava djeluje kao prirodni regulator klime: tijekom ljeta sprečava nastajanje oblaka, a tijekom zime to je područje toplije od ostalog dijela Sjeverne Amerike

rijeka Niagara

- Greben preko kojeg se voda obrušava mijenja se - svake sekunde preko njega prijeđe 7000 tona vodene mase 60 metara u dubinu → voda danonoćno izjeda rub slapa pa se on stalno povlači.
- Kamene gromade se pod utjecajem snažne vodene sile neprestano urušavaju, stvaraju veoma visoke nanose → u budućnosti bi Niagarini slapovi mogli postati riječni brzaci!

The background of the slide features three white silhouettes of human profiles facing right, set against a large photograph of the Victoria Falls waterfall. The waterfall cascades down a rocky cliff into a turbulent pool of water. A rainbow is visible on the left side of the falls. The sky is overcast.

Viktorijini slapovi

- smješteni su na rijeci Zambezi, na granici između Zambije i Zimbabvea
- Mosi-*oa*-Tunya (*dim koji grmi*) – nadjenuli domoroci iz plemena Kololo → pleme se iz strahopoštovanja nikad nije približilo toj vodi; pleme Tonga smatralo slapove svetima i često na njima održavali religijske obrede.

- gusta vodena magla uzdiže se iznad Viktorijinih slapova te potom pada kao lagana kišica na okolno tlo – bujna vegetacija – nasuprot slapova je gusta kišna šuma
- 2 km u širinu, 128 metara visoki; 9 milijuna litara vode u sekundi završava u uskom klancu (60 m) Kotao
- pješački most Oštrica noža izgrađen 1969.
- David Livingstone, škotski ministar, godine 1855. bio je prvi bijelac koji je posjetio slapove pa ih nazvao po svojoj vladarici-kraljici Viktoriji

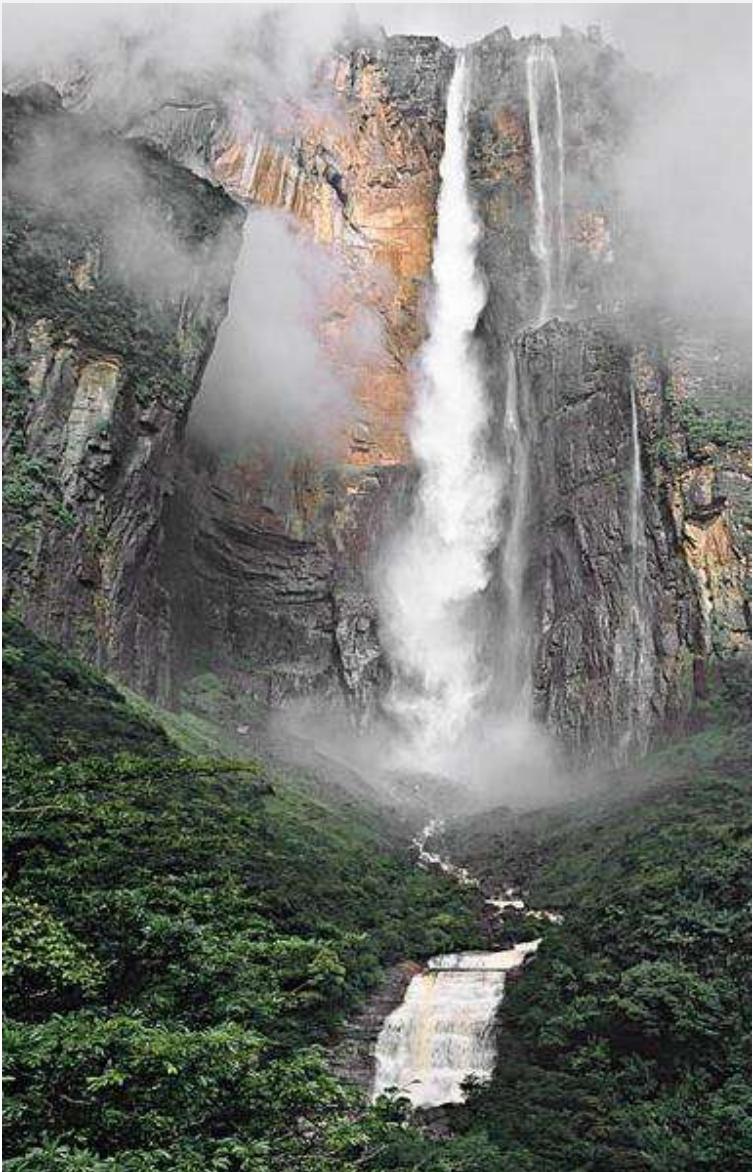
Slapovi Iguazu (*Velika voda*)

- Na granici su između Brazila i Argentine; imaju status nacionalnog parka (on je zanimljiv zbog prašume slične Amazonskoj).
Domoroci Gvarani pričali su razne legende o nastanku slapova – poglavičin sin Taroba stajao je na rubu rijeke kako bi zamolio bogove da vrati vid slijepoj princezi koju je volio; bogovi su mu odgovorili presijecanjem klanca; kroz klanac je potekla rijeka i odnijela Tarobu sa sobom. No, princezi se vratio vid i ona je bila prva koja je vidjela Iguazu slapove.
 - šum slapova može se čuti i s 25 km udaljenosti, a vodena magla koja se podiže iz kanjona može biti viša od 90 m
 - prvi Europljanin koji je video slapove bio je Španjolac, 1541., nazvao ih slapovima Djevica Marije – pokušao domorocima nametnuti taj naziv

- Slapovi su viši od Niagarinih i širi od Viktorijinih (4 km širine, 80 m dubine).
- Pod slapovima živi rijetka vrsta ptice-tamna čiopa (danju se stotine čiopa odmara na izbočinama stijena iza slapa – čekaju povoljan trenutak, kada niza slap pada manje vode, i onda proljeću kroz njega u lov na hranu).
- Područje bogato raznolikom vegetacijom i po neobičnim životnjama – stijene prekrivene vodenim biljem nalik na lišajeve.
- Oko slapova su vlažne prašume.

Angelov slap

- otkrio ga američki pilot Jimmy Angel (1935.) - Venezuela
- voda pada s visine od 979 metara u ponor dubok 807 metra i najviši je slap na svijetu
- pri padu s visoke stijene slap se dijeli na dva dijela – nakon pada od 807 m voda prvo udara u izbočinu na stijeni te dalje pada još 192 m
- pukotine i gudure na visoravni od 770 četvornih km skupljaju vlagu i kišnicu koju izbacuju niz katarakt
- bogata vegetacija, rijetke životinjske vrste

- Jedna od zanimljivih životinjskih vrsta je glodavac kapibara koji živi na slapu Angel.
- Proglašen je najvećim glodavcem na svijetu i može težiti i do 80 kg.

ENSKI LITERATURSKI ČASOPIS ZA NLADE

DRVO ZNANJA

DRVO
ZNANJA
Časopis
za
nlađe
članci
znanja
članci
znanja

Zanimljivosti su preuzete iz starih izdanja časopisa ***Drvo znanja***.